

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Георги Коев Ботев, държавен служител в Академията на МВР, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (кризисен мениджмънт)”

за дисертационен труд за придобиване на научна степен „доктор на науките” в професионална направление 9.1. Национална сигурност, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (стратегии и политики за сигурност)” /науки за кризата и информацията/

Тема на дисертационния труд: "Информационни стратегии и Интернет технологии в системата по кризисен мениджмънт: проблеми и предизвикателства"

Автор на дисертационния труд: професор д-р Руси Маринов Ванчев

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Живеем във време на увеличаваща се честота на големи рискове (бедствия, аварии от голям мащаб, катастрофи) в световен и национален мащаб. Време на приемането на нови политики, стратегии и стандарти за безопасност и сигурност. Живеем във времето и на интерактивните, Смарт и Интернет технологии.

Едва ли е нужно да се доказва колко е важно да можем да управляваме по-добре риска от кризи. Огромни са загубите, които търпим от тях, въпреки усилията, които правим да ги предотвратим и ограничим. Възможност за усъвършенстване на кризисния мениджмънт дават новите постижения в областта на науката и техниката.

Дисертационният труд е посветен на прилагането на съвременни информационни стратегии и Интернет технологии в областта на кризисния мениджмънт и по-конкретно в кризисните комуникации, които играят съществена роля в този процес. Ето защо, **значимостта** на изследвания проблем (Информационните стратегии и Интернет технологии в системата за кризисен мениджмънт) **е голяма**.

Актуалността на изследването се обуславя от огромните социални и икономически загуби, които търпи обществото от кризи и от необходимостта от усъвършенстване на кризисния мениджмънт чрез внедряване на съвременни стратегии и технологии в кризисните комуникации, играещи съществена роля в този процес.

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд

Като се аргументира, че използването на съвременни Интернет и други „смарт“ компютърни технологии, както и различни приложни програми в първите часове, след появата на рисковата и кризисна ситуация биха ограничили дефицита от информация и осигурили качествени данни на управляващите ситуацията, както и на гражданите, за да се увеличи потенциала за тяхното оцеляване и ограничаване на негативните фактори, въздействащи на ситуацията, проф. Маринов много умело определя **основната цел** на дисертационния труд - „**да се изнамери ефективна методология за анализ, планиране и осъществяване на комуникациите във времевата рамка от няколко минути до няколко часа, с основен замисъл превенция и ограничаване на жертвите и пораженията при различни видове опасности и заплахи, водещи до формиране на остри кризисни ситуации, с трагични за хората последици.**”

Конкретните цели, които си поставя са:

- Да се разработи динамичен, web базиран модел за комуникационно планиране на действията на институции, центрове, екипи и експерти при екстремални и кризисни ситуации.
- Като се използва методологията на „големите” и открит тип данни да се предложи ефективна методика за разрешаване на кризисни и извънредни ситуации като се прилагат съвременни Интернет и информационни технологии за подобряване на комуникациите между отделни експертни агенции в обществото. Отчасти се използва и метода in situ за наблюдение на поведението на участниците в онлайн среда.
- Да се проследят основни източници, публикации и понятия, свързани с кризисните, рискови, конфликтни и екстремални комуникации.
- Да се проучи развитието на научните идеи, модели и практики в сферата на кризисен мениджмънт в последните няколко години и как се е усъвършенствала комуникационната рамка във времето.
- Да се анализира ролята на информационния домейн, знанието и стратегиите при структуриране на действията и плановете в системата на кризисен мениджмънт.
- Да се изследват по определени критерии плюсовете и минусите на най-популярни в момента по света веб платформи за действие и реакции при критични и извънредни ситуации.

За постигане на посочените по-горе цели на научното изследване проф.Маринов си поставя следните **основни задачи**:

- Дефиниране на информационните аспекти на глобални проблеми, които засягат Европа и в частност България.
- Да се проучи опита в Европа и света за управление на комуникациите по време на кризисни и рискови ситуации.
- С помощта на специална методика, базирана на Интернет ресурси да се анализират ключови публикации в сферата на кризисните и рискови комуникации по света.
- Да се изследва с помощта на метода за контент анализ базата данни на водещи, глобални новинарски сайтове, относно публикуваните материали в медиите, споделено мнение и генерирани идеи за подобряване на ситуацията и реакцията при кризи в бъдеще.
- Да се изследват особеностите на знанието, комуникацията и трансфер на информацията във времеви интервал между от 0 до 4 часа, след появата на кризисната или извънредната ситуация.
- Проследяване на ролята на съвременните Интернет технологии и интелигентни мрежи за осигуряване на жизнено важна информация, данни и модели за поведение в комплексни кризисни и рискови ситуации.
- Да се проучат и съпоставят характеристиките на различни платформи на глобално и регионално равнище, като част от системата по кризисен мениджмънт за осигуряване на информация, знание, данни и обезпечаване на реакциите и управлението, в първите минути след засичане на кризисните явления.
- Разработване на модел за комуникационно и информационно осигуряване с данни на заинтересувани агенции, институции, граждани, медии в първите часове след поява на рисковата и кризисна ситуация.
- Разработване на теоретична, идейна и практическа рамка на унифицирана национална платформа, базирана на Интернет технологии, осигуряваща комуникацията в първите часове след поява на критичната ситуация.

3. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд

В методологичен план, предвид комплексността на изследвания проблем, при решаването на посочените по-горе задачи проф.Маринов използва комбинирани методи за анализ и по-конкретно: аналитични методи за анализ на “големи данни”; онлайн анкетно проучване сред експерти и обучаеми с определено ниво на познание в областта на кризисния мениджмънт; системен анализ на глобални критични ситуации; контент анализ на актуални,

медийни публикации на водещи информационни сайтове; метода in-situ за анализ на мобилни и професионални мрежи за реакции при кризисни и извънредни ситуации; анализ на база данни на публикациите в специализирани списания; мрежови анализ, с цел извличане на данни от типа на wolframalpha; анализ на данните по определени критерии в Microsoft academic research, относно динамика на публикациите в сферата на кризисен мениджмънт. С помощта на същите той успява да реши основните задачи и постигне поставената в изследването основна цел.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Резултатите от широкомащабното и задълбочено дисертационното изследване, което провежда проф. Маринов, представляват оригинален принос в развитието на много важния елемент на системата за управлението при кризи, какъвто представляват кризисните комуникации.

Основните постижения в неговото изследване имат характер на научни и научно-приложни приноси и могат да се систематизират в следните насоки:

- Изследван е информационния вакуум в началния период на кризата (първите часове от нейното възникване) и прилагането на съвременни информационни стратегии, основани на уеб технологиите, в областта на кризисните комуникации;
- Анализирани са съществени промени, настъпващи в областта на кризисните комуникации и най-вече във външните такива, в резултат на развитието на интерактивните, смарт и Интернет технологии, създаващи условия за усъвършенстване на системите за управление при кризи.
- Разработен е модел на Обща комуникационна структура на система за кризисни комуникации. Допълнени са някои информационни и комуникационни модели, за реакция в началните периоди на развитие на кризата.
- Предложен е модел за използване на мобилни платформи за превенция и реагиране в реално време при кризи.
- Предложен е проект за национална, отворен тип платформа за информационно осигуряване на управлението при кризи.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

В автореферата на дисертационния труд са посочени 13 публикации по темата на същия:

5.1. Маринов, Руси. Кризисен мениджмънт. изд. НБУ, София, 1999.

5.2. Маринов, Руси. Стратегически комуникационен мениджмънт, изд. „Сиела Пъблишинг“, София, 2005.

5.3. Маринов, Руси. Стратегически комуникации и управление на знанието-е ръководство, Научен електронен архив, НБУ, София, 2009.

5.4. Маринов, Руси. Образователни технологии и методики, използвани в университетски програми по кризисен мениджмънт. Сборник доклади от Международна научна конференция „Образование, отбрана, сигурност“, изд. „Балкански форум по сигурността“, София, 2005.

5.5. Маринов, Руси. Информационният домейн – предизвикателства, практики и проблеми. Годишник на департамент “Масови комуникации”, НБУ, София, 2011.

5.6. Маринов, Руси. Ролята на комуникациите, социалните мрежи и медии по време на кризи“. Национална конференция „Превенция, управление и преодоляване на последствия от кризи“. 2012г./e-публикация/.

5.7. Маринов, Руси. Образователните средства и инструменти през 21 век- нови информационни технологии и предизвикателства. Проблеми на постмодерността, Том III, Брой 2, 2013. Postmodernism problems, Volume 3, Number 2, 2013.

5.8. Маринов, Руси. Информационния домейн при управление на кризи/e-публикация/. Конференция „Партньорство между институциите неправителствените организации за

защита на гражданите при кризи-Европейски практики и перспективи за България“21-22.05.2013.

5.9. Маринов, Руси. Открит тип “мрежа от данни”- новите предизвикателства. Департамент “Масови комуникации”, Годишник НБУ, София 2013.

5.10. R.Marinov.“Strategic Communications and e-learning platforms”. Seminar “Interagency Cooperation in Crisis management and Disaster response. Tools and practices for training” (17-18 September 2013, Sofia, Bulgaria.

5.11. Маринов, Руси .Комуникация и кризисен мениджмънт. сп. Реторика и комуникации, юли, 2013г., бр. 9. Електронно научно списание-СУ“Кл. Охридски“. <http://bit.ly/1429mhD>

5.12 Маринов, Руси.Тенденции за развитие и усъвършенстване на електронното обучение за целите на военното образование“/под печат/.10 години България в НАТО. Международна конференция на тема: “Бъдещето на НАТО” април 2014г.

5.13. Маринов, Руси.Новите информационни платформи в системите на Гражданска защита, за превенция при критични ситуации. Доклад на Кръгла маса с международно участие на тема „Реформите в системата за сигурност на Република България”. НБУ, 3 юни 2014 г. /под печат/.

Четири от публикациите са направени в сборници, издание на висше училище, три в сборници с доклади от научни конференции, една в електронно научно списание, една в сборник с доклади от кръгла маса с международно участие, една в сборник с доклади от научен семинар, а три имат монографичен характер, както две от тях са издание на НБУ. Същите дават възможност за широко разпространение на получените резултати от научното изследване. В тях са отразени основни научни приноси, получени в дисертационния труд.

6. Мнения, препоръки и бележки

На предварителното обсъждане на дисертационния труд на разширен научен съвет на Департамент „Национална и международна сигурност“ при НБУ бяха направени бележки и препоръки за подобряване качеството на дисертационния труд, основните от които са отстранени. Ограниченото време за корекции на същия, широкият обхват и дълбочина на изследвания проблем и големия му обем вероятно са причина за наличие на определени слабости, които могат да бъдат обобщени до следното:

6.1. Непълнота при описание

Недостатъчно пълно е обоснована актуалността на темата на дисертационния труд и са представени вътрешните комуникации при криза. При анализа на публикации в сферата на кризисния мениджмънт са използвани само ключовите думи «кризисен мениджмънт», което ограничава обхвата на търсенето, защото в тази област се използват (в т.ч. и в нормативни актове) и други термини със същото съдържание – управление при бедствия, управление при извънредни ситуации, управление на инциденти и др. Не е обоснован максималния брой от 8 експерта, които да участват в кризисния менаджерски екип при овладяването на кризата (стр.81). В изложените на стр.99 «стъпки за рисков анализ» са пропуснати важни такива, като «анализ на риска» и «оценка на последиците». При описанието на последиците от извършването на терористичен акт (стр. 243) е пропуснато да се отбележи, че те са факт само при условие, че не се оказва навременна първа медицинска помощ. Недостатъчно пълно са разгледани Европейския механизъм за гражданска защита, в т.ч. Общата система за комуникация и информация при извънредни ситуации SECIS, управлявана от Европейската комисия, както и националната ни система за защита при бедствия, уебсайтове на организации у нас, имащи важни задачи в областта на кризисния мениджмънт и системи за мониторинг. В проекта на „Национална Интернет платформа по кризисен мениджмънт“ (стр.328) следва да се включат важни елементи на Единната спасителна система, като например ОДМВР, БЧК и др., пунктове за осигуряване на храна и подслон за засегнатото население, територия, на което са въведени ограничения на човешките права при бедствие, оперативни центрове за координация и др.

6.2. Допуснати технически грешки

На много места в текста има допуснати технически грешки.

6.3. Допуснатата редакционна неточност

На редица места в текста е допусната редакционна неточност – стр. 10, 29, 34, 92, 102, 150, 162, 249, 341.

6.4. Неправилно използване на термини

Неправилно са използвани в дисертационния труд термини, като например: «магнитуд на кризата» (стр.10, 71); «инцидент» вместо «авария» в АЕЦ «Три Майл Айланд» (стр.67, 68); «хуманна война» (стр.187) и др.

6.5. Други грешки

Допуснато е повторение на текст на редица места в дисертационния труд, което създава впечатление за известна неподреденост, като например: на стр.33, 52, 53 и др., по отношение на «интернет на вещите»; на стр.31 и 36, по отношение на броя на специалистите с аналитични умения; на стр.78, по отношение на термина «кризисен мениджмънт»; на стр.87 и 262, по отношение на термина «криза»; на стр.89, по отношение на термина «кризисни комуникации»; на стр.152; стр.339 и 285 и др.

Като спорни могат да се оценят предложени от автора уравнения (уравненията, фигурите и приложенията в дисертационния труд не са номерирани), а именно: на стр.71 (в него липсва много важен параметър – размера на последиците, както и размера на реакцията; първото уравнение на стр.72, в което липсва като параметър размера на реакцията; второто уравнение на стр.72, което по-скоро се отнася за степен на комуникация вместо комуникационна компетентност; третото уравнение на стр.72, по отношение на което не са изяснени вида на разходите (инвестиции, експлоатационни) и начина, по който ще се оценят усилията за подобряване на дейността; на стр. 98, в което вместо параметъра «разходи за преодоляване» следва да се запише «размер на последиците».

Посочените в автореферата на дисертационния труд научни публикации на автора по темата на същия не са съобразени със стандартизираните у нас изисквания.

Направените бележки и препоръки не намаляват постигнатите научни и научно-приложни приноси и значимостта на дисертационния труд за усъвършенстване на кризисния мениджмънт чрез внедряване на съвременни стратегии и технологии в кризисните комуникации.

7. Заключение

Дисертационният труд на проф. д-р Руси Маринов Ванчев е посветен на много актуална и значима тема, каквато се явява "Информационни стратегии и Интернет технологии в системата по кризисен мениджмънт: проблеми и предизвикателства". Резултатите от неговия труд представляват оригинален принос в развитието на много важния елемент на системата за управлението при кризи, какъвто представляват кризисните комуникации.

На **проф. д-р Руси Маринов** признавам научните и научно-приложните приноси, формулирани в оценявания от мен дисертационен труд.

Преценката на получените приноси ми дава основание да предложа на уважаемото научно жури да присъди на **проф. д-р Руси Маринов Ванчев** научната степен „**доктор на науките**” в професионална направление **9.1. Национална сигурност, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (стратегии и политики за сигурност)” /науки за кризата и информацията/.**

22.12.2014 г.

Подпис:
(Проф. д-р Георги Ботев)